משנה · אחרונים · יש סדר למשנה · סדר מועד

יש סדר למשנה על משנה שקלים

רבי ישעיה פיק ברלין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יש סדר למשנה על משנה שקלים

רבי ישעיה פיק ברלין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יש-סדר-למשנה-על-משנה-שקלים/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161422 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ה 4
משנה ז 4
פרק ה 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ה 5
פרק ו 7
משנה ד 7
פרק ז 8
משנה ב 8
משנה ג 8
פרק ח 12
משנה ה 12

פרק א

משנה א

תוי"ט ד"ה **ועל הכלאים וכו'**. ומצאתי בפ"ו דב"ב [דף צ"ד ע"א] וכ' בתוס'רון דמס' ע"ז [דף ס"ה ע"ב ד"ה הבגד] וכו' וכי הא דכתב הרא"ש [בפ"ק צ"ל] בפ' בתרא דעבודה זרה בההוא דעכברא שנפל לגו חביתא וכו' ע"ש. ואחרי תקנתי הדרכים לדעת מוצאיהם לא אכחד דנעלם ממני מאי דסמיך התוי"ט ראשו ורובו על הרא"ש הלא כך איתא להדיא בסוגיא דגמרא חולין ק"ח ע"א בשר בחלב חדוש וע"ש בתוס' ויותר מפורש עוד בסוגיא פסחים מ"ד ע"ב ובנזיר ל"ז ע"א דמבשר וחלב לא גמרינן דחידוש הוא דאי תרי כולי יומא בחלבא שרי בשיל לי' בשולי אסור ולזה בין ר"ע ובין חכמים מודו דבשר בחלב חידוש וגם אביי בחולין ק"ח ע"א הדר ביה כמ"ש שם התוס' וא"כ מה מצא התוי"ט בהרא"ש יותר מבטור: ד"ה **כל כהן וכו'**. **ועיין מ"ב פ"ט** [**דעירוכין צ"ל**] **דעירובין ופ"ד דביצה וכו'' דמכילתין כו'** ע"ש. ועיין תוס' יומא ל"ה ע"ב ד"ה ניחוש וכו' כתבו דאפילו אי ס"ל לבן בוכרי כרבנן דפליגי על ר' יוסי בשומרי ספיחים [לקמן ריש פ"ד] ומפרש הש"ס בב"מ קי"ח ע"א טעמייהו דחיישינן שמא לא ימסרם לציבור יפה יפה הכא גבי שקלים אפילו רבנן מודה כיון שכל ישראל מביאין שקלים אינהו נמי נהי דפטירי מסרי לציבור יפה יפה וכו':

משנה ה

שנאמר לא לכם ולנו לבנות את בית אלקינו כו' ע"ש. וכן הועתק בלשון הזה בערכין ה' ע"ב וכן העתיק התוי"ט שם. אבל בכל הני תלתא זימני צריך תיקון וצ"ל שנאמר לא לכם ולנו לבנות בית לאלקינו ופסוק הוא בעזרא ד':

משנה ז

תוי"ט ד"ה **האחין והשותפין וכו' וכן גירסת הספר בספ"ק דחולין ומ"ג פ"ט דבכורות כו'** ע"ש. וגם בסוגיא דביצה ל"ט ע"ב הועתק משנה זו האחין והשותפין ולמה השמיטו התוי"ט. גם במ"ש בסמוך דלהרמב"ם גרסי' בחולין ובבכורות האחין והשותפין ולא הזכיר שגם בביצה צריכין אנו להגיה לדעת הרמב"ם. ודע דבסדר המשנה שבירושלמי איתא האחין והשותפין אכן בגמ' ירושלמי לא משמע הכי וע"ש:

פרק ה

משנה א

תוי"ט ד"ה **בן בבי על הפקיע ונ"ל דמ"ש הר"ב להלקות הכהנים והלוים לא דק דלא מצינו להא אלא גבי לוים במ"ב פ"ק דמדות כו'** ע"ש. ודאי מצינו כהנים שלוקין מן הממונה כשהיו מוציאין גודל בפייסות כמבואר ביומא כ"ג ע"א וזה שדייק התוי"ט על הרב דלא דק היינו במ"ש ד"ה על הפקיע להלקות כהנים והלוים וכו' כדאמרן במס' מדות וכו' ובמדות לא נזכר אלא גבי לוים:

משנה ב

תוי"ט ד"ה **חוץ מבן אחי' כו' ותימא כו' ויחידים הם כו'** ע"ש. לכאורה יש לומר דהיה אחר עם פתחי' וכן בנחוניא היה אחר עמו והאי דלא קחשיב משום כבודו דפתחי' וכן גבי נחוניא [כמו שתירץ הש"ס בר"ה כ"ב ע"ב בעובדא דר' נהוראי ע"ש] ולזה תנן במשנה ואין עושין שררה על הציבור פחות משנים וכו' להודיע דכל הממונין שנים שנים היו. שוב ראיתי בסוף קונטרס אחרון בתשובת שער אפרים מבן המחבר תירוץ על תמיהת התוי"ט כי פתחי' שעל הקינין הי' ממונה על הוראת איסור והיתר וכמ"ש הר"ב לעיל ריש מ"א והיה צריך שיתמנה ע"ז חכם גדול ובקי וכן נחוניא לא היה ממונה על דבר שבממון אלא על חופרי שיחין כו':

משנה ה

תוי"ט ד"ה **מפני הרמאין וכו' וכתב בכ"מ וכו'** ע"ש. נהירנא כד הוינא טלי' פלפלתי בחכמה עם חברייא. ועתה לא אחדול להעתיק דברי הראשונים. ומהם ילמדו האחרונים. כי ז"ל הרמב"ם בפירושו. ואמר מפני הרמאים כדי שלא ימצא חותם שנפל קודם לכן לבעליו או (לידעי' צ"ל) לאחי' או ליוחנן ויגבה בו או יקח חותם אחת ויניחנו אצלו עד שיוקר השער ויגבה בו. ע"כ. ובחבורו בפ"ז מהל' כלי המקדש דין י"ב כתב בזה"ל מי שאבד חותמו ממתינין לו עד הערב וכו' ושם כל היום כתוב על החותם מפני הרמאין שלא ישהא החותם אצלו עד שיוקרו הנסכים ע"כ. ובהשגות עד שיוקרו הנסכים אמר אברהם לא כי אלא שמא יעשנו אובד ויבא לידי אחר ויוציא חותמו ע"כ. וז"ל הכ"מ ומ"ש רבינו ושם כל היום כתוב על החותם כו'. עד שיוקרו הנסכים במשנה ושם כל היום כתב עליהן מפני הרמאין ופירש רבינו בה נכון. וכן פי' בפי' המשנה וכתב שם עוד פי' אחר והוא כדי שלא ימצא חותם שנפל קודם לכן לבעליו או לאחי' או ליוחנן ויגבה בו ואין אותו פי' נכון כל כך משום דא"כ למה להם לכתוב שם היום יכתבו שם בעליו

ודי והראב"ד כתב על דברי רבינו לא כי אלא שמא יעשנו אובד ויבא לידי אחר ויוציא חותם ואין לומר שהוא מפרש כאותו פי' אחר שכתב רבינו בפי' המשנה דא"כ מאי שמא יעשנו אובד דקאמר שמא יאבדם מבעי' ליה ויש ספר שהוגה בהשגת הראב"ד ליום אחר במקום לידי אחר וטעמו לומר שמא יצניענו ויאמר שאבד ממנו ויתבע מהממונין שיחזירו לו הדמים שנתן וימצאו דמי החותם ההוא יתר על החותמות הנמצאים ויחזירום לו וביום אחר יוציאו אותו חותם ויתנו לו נסכים כדי אותו חותם. ומ"מ יש לתמוה גם בהשגה זו גם בקודמת למה דחה פי' רבינו לומר לא כי אלא וכו' בהיות פי' רבינו מתיישב גם כן עכ"ל הכ"מ. ובמה דסיים אפתח בהצלה תחלה דהא דכתב הראב"ד לא כי אלא וכו' דלא מסתבר ליה פרושו של הרמב"ם שפי' שלא ישהא החותם אצלו עד שיוקרו הנסכים. דקשיא לי' וכי נביא הוא הקונה היום שיתייקר השער. ואם לזול או ליוקר. בידי שמים הוא. ותו דלהסיר חשש זו. היה די לכתוב סכום המעות אשר נתן [וכמו שדקדק הכ"מ שהיה די לכתוב שם הבעלים וכו' ה"נ יש לדקדק דסגי לכתוב סך המעות] ודע עוד דמה דתנן ושם היום. כתב וכו'. בשם עצם היום בלחוד כגון כך וכך ימים בחדש פלוני לא סגי. לכל הפרושים. דיש לחוש שישהא אצלו עד לשנה אחרת למועד זה ובאותו יום. אלא ברור דגם השנה שעומד בו היה כותב ויצאו בזה מכל הספיקות. אכן במה שחקר הכ"מ דה"ל לכתוב שם בעלים ואסברה התוס' יום טוב דלתרי יוסף בן שמעון לא חיישינן איכא לתמוה דהא גם אם בזמן מועט ובעיר אחת אין חוששין. אמנם לזמן מרובה ובמקום שהשיירות מצויות אע"ג שלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון חיישינן כמבואר בסוגיא ב"מ י"ח ע"ב גיטין כ"ז ע"א ופשיטא בירושלים שהיה העם מרובין ובאין לשם מכל כנפי הארץ דיש לחוש לתרי יוסף בן שמעון. ותו דבכתיבת שם הבעלים בלחוד יש לחוש שמא ימצא אחד חותם שנפל מאחי' ועל אותו כבר נכתב שם בעליו כשיצא מתחת יד יוחנן. או בעליו עמו ימצא חותם זה והך חששא שיאבד מאחי' הלא כתובה בפי' הראשון שכתב הרמב"ם. ומפני יראת האריכות בתחבולת הרמאים קצרתי בזה. ברם לפום קושטא דמילתא אמינא. לולי דמסתפינא דזה שהרמב"ם בחיבורו בחר בפי' השני והפי' הראשון וגם פי' הראב"ד לא מצאה חן בעיניו. דא"כ ה"ל למיתני ושם היום כתוב מפני הגנבים וגזלנים [כדתנן בסנהדרין ל"ח ע"א] ולכל הפרושים עצת גנבים הוא עושה. ולפיכך בחר בדרך הטוב דעיקר חששא שמא יניח אצלו עד שיוקר השער. וזהו רשע לא מיקרי אלא שנהג מנהג הרמאות. ובכן יוחש לטובה אות. והשם יראנו בתורתו נפלאות:

פרק ו

משנה ד

הר"ב ד"ה **על של שיש מניחין את האברים ולא עשאום של כסף וכו' והשיש מצנן ושומר הבשר שלא יסריח ולא היו סומכין על הנס שלא הסריח בשר הקודש מעולם כו' ע"ש**. איכא למידק דלא כתב הר"ב כל זה אדלעיל ברישא דתניא שמונה של שיש בבית המטבחיים שעליהן מדיחין את הקרבים [וכן לשון הר"ב מ"ה פ"ג דתמיד ד"ה על שולחנות של שיש וכו' שעליהן מדיחין את הקרבים והיה אפשר לעשותן של זהב שאין עניות במקום עשירות וכו' והשיש מקרר ומצנן שלא יסריח וכ"כ עוד סוף מ"ה פ"ג דמדות] ואולי משום סיומא דמילתא שכתב הר"ב ולא היו סומכין על הנס שלא הסריח בשר הקודש מעולם והיינו דוקא באברים אבל הקרבים דתנא ברישא אפשר דאינו בכלל זה. ודוחק דע"פ תחלת דבריו ה"ל לכתוב ברישא דמתני' ויותר דחוק שהרי קרבים בכלל בשר כמבואר נדרים נ"ז ע"ב ומעילה כ' ע"ב והכי קי"ל לענין נדרים:

ודע דבירושלמי על הך מתני' איתמר תני של כסף [ושולחן של אולם דתנן במתני' של שיש תני בברייתא שהיה של כסף ויש אומרים אכל הני דשל שיש קאי. ר' אלי' פערקאן] ר' יוסי בשם רשב"י ר' חנניה מטיבה משמיה דר' יוחנן לית כאן של כסף [לא גרסי' בשל כסף לפי שהכסף מרתיח. רא"פ] מפני שהוא מרתיח [ופריך] לא כן תני [וא"כ שפיר מצי להניחן על של כסף רא"פ] זה אחד מן הניסים שנעשו בבהמ"ק שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום וכו' ר"י בן לוי אמר אין מזכירין מעשה ניסים [לסמוך עליהן רא"פ] וכבר כתבתי בס"ד בריש דמאי טעם נכון על שבירושלמי פ"ק דיומא משני נמי לחלק בין מקדש ראשון לשני דבבית שני לא נעשה נס. והכא בשקלים לא משני אלא השנוי הא' דאין סומכין על הנס ע"ש. אבל פה אתעוררה לפי הי"א שכ' רא"פ דאכל הני דשל שיש קאי וכ"מ קצת לישנא דירושלמי דנקט בסתמא תני של כסף משמע דעל כל השנה תני הכי. ויש לתמוה דלפי זה למה לא מקשה הירושלמי גם אריש דתנן ושנים במערב הכבש אחד של שיש ואחד של כסף על של שיש נותנין את האיברין וכו'. ולמה לא עשאו של כסף ואי משום כדי שלא יסריח. הא תנן זה אחד מן הניסים שנעשו בבהמ"ק שלא הסריח בשר הקודש מעולם. וזהו מפורש במתני' דאבות. משא"כ ניסא דלחם הפנים אינו אלא מימרא דאמוראי יומא כ"א ע"א וע"ש. ובכן שפיר עביד בעל ק"ה שלא פי' אלא כפי' הראשון דהיינו על של אולם וכו' כמו שהעתקתי בשמו בריש דמאי. ושבח ותודה. לבעל קרבן העדה:

תוי"ט ד"ה **שמעלין וכו'**. בפירש"י במגילה ר"פ בני העיר [דף כ"ו ע"א] בשם תוספתא מעלין בקודש וכו' ע"ש. בתכ"ש כתבתי בס"ד ובמנחות צ"ט ע"א יליף הש"ס דאין מורידין דכתיב ויקם משה את המשכן וכו' ומנלן דמעלין דכתיב את מחתות וכו' ע"ש בפירש"י וקצ"ע. ועוד צריך ביאור דמייתי רש"י התוספתא ולא אמרה משמיה דגמ' דמנחות הנ"ל. עוד דע דביומא י"ב ע"ב מגילה ט' ע"א וכ"א ע"א והוריות י"ב ע"ב מצאתי דמעלין בקודש ולא מורידין אמנם בברכות כ"ח איתא גמירי מעלין בקודש ולא מורידין וקצת משמע כמו רוב גמירי שבש"ס דפרושו בקבלה או הלכה למ"ס אבל במנחות הנזכר מפיק לה מקראי ואקצר אף במקום שאמרו להאריך:

פרק ז

משנה ב

תוי"ט ד"ה **בהר הבית וכו' כך כתבו תוס' ב"מ דף כ"ו ע"א דאין אסור וכו' אבל בידו כו' ע"ש** בתוס' שלפני נדפס בצידו ס"א אבל בצנעה בכיסו אפילו הם של חולין מותר לכנוס ע"כ. וראיה קצת יש לגרסא ס"א כי כמו כן כתבו התוס' בפסחים ז' ע"א ד"ה בהר הבית כו' ע"ש. ואפריון נמטי לגירסת ס"א שקשה הדבר לומר דמותר ליכנוס במעות שבידו אפילו הם של חולין דהשתא לפני מלך בשר ודם אין עושין כן כו' וכמו שאסור ליכנוס במנעל ובאבק שברגליו מכ"ש שאסור ליכנס במעות של חולין שבידו אשר ע"כ מסתברא כנוסחות ספרים אחרים:

משנה ג

שם ד"ה **זה וזה בין שנמצא בעזרה וכו' לפי שנפסלו בהיסח הדעת ואסורין באכילה כו' ע"ש**. דע דבחגיגה כ"א ע"א כתבו תוס' ד"ה האונן וכו' בשם הר"י דלא שייך היסח הדעת לפסול רק היכי שהיה בידו ואסח דעתו הימנה אבל היכי שאין בידו כגון שאבד לא שייך היסח הדעת ליפסל והביא הר"ר אלחנן סעד לדבריו מ' דשקלים מ"ג דאמר התם נמצא בעזרה איברים עולות חתיכות חטאות ומשמע שעולה נקריבה וחטאת תאכל ולא מיפסלה בהיסח הדעת ע"כ. וכתבתי בתכ"ש. דזה שכתבו מהנשה וציין המורה במקומות דף צ"ה ע"א הנה בהנשה וכן בכל הש"ס לא נמצא דבר זה. אלא צריך להיות מפרק מעות שנמצא והיינו משנה ג' פ"ז דשקלים. איברא לפי' הר"ב דמטעם היסח הדעת סיים במשנה זה וזה תעובר צורתו. א"כ הביא הר"ר אלחנן עזר כנגדו וראיה לסתור ואדרבה מהך משנה דשקלים דתנן דיוצא לבית השריפה. מוכח נגד דעת הר"י. ואף אם כה יאמר דהר"י אלחנן ס"ל כפי' הרמב"ם והביאו התוי"ט דהטעם דתעובר צורתו

ויוצא לבית השריפה שמא עבר זמנו והוא נותר. מ"מ נהי דסתירה מהך משנה ליכא. אבל ראיה מנ"ל. ומאי סעד מצא הר"ר אלחנן לדעת הר"י מהך מתני' דשקלים דהא בלא דעת הר"י. איכא לפרושי מתני' שפיר טפי. דמטעם היסח הדעת תעובר צורתו ויוצא לבית השריפה וכפי' הר"ב. ומפני חומר הקושיא אמרתי להעתיק לשון הרמב"ם בפירושו [אשר העתיקו התוי"ט בקוצר גדול] ובזה ירחיב השם לנו. ז"ל הרמב"ם בפי' המשנה ואמר זה וזה ר"ל בשר הנמצא בעזרה ובשר הנמצא בירושלים תעובר צורתו ענינו שיניחהו עד שיפסיד וישרף מפני חשש שמא עבר זמנו והוא נותר נמצא שבדברינו תועלת כי אם הבשר עולה או חטאת או שלמים ועבר אדם ואכלו אם אכל מה שנמצא בירושלים אינו חייב כלום לפי שהוא שלמים ואם אכל כהן חתיכות הנמצא בעזרה אינו חייב כלום לפי שהוא חטאת ע"כ. הנה בזה שכתב נמצא שבדברינו תועלת וכו'. שפתי צדיק ידעון רצון. שלא תקשה לאיזה נפקותא נתן התנא בהם סימנים לידע איזה עולות ואיזה חטאת ואיזה שלמים. אחרי דהכל הולך אחר החתום זה וזה תעובר צורתן ויוצא לבית השריפה. שוב אין תועלת בזה לידע איזה עולות וכו' וה"ל למיתני בקצרה בשר הנמצא בעזרה וכן בירושלים תעובר צורתו ויוצא לבית השריפה. לזה כתב הרמב"ם דיש תועלת להתנא להודיע לענין אם עבר אדם ואכלו וכו'. וכן מבואר בחיבורו פי"ט מהל' פסולי מוקדשין דין ד' בזה"ל בשר הנמצא בעזרה איברים עולות וכו' ויצאו לבית השריפה שמא נותר הוא א"כ מה הועיל שתהיה חזקתו עולה או חטאת או שלמים למי שעבר ואכל ע"כ. וז"ל הכ"מ בשר הנמצא בעזרה כו' בפ"ז דשקלים וכתב רבינו בפי' המשנה העולה כולה כליל ולפיכך אין חותכין אותה חתיכות ודי לעשותה אברים וכתב דנ"מ לאם עבר אדם ואכלו אם אכל מה שנמצא בירושלים אינו חייב כלום לפי שהוא שלמים ואם אכל כהן חתיכות הנמצאים בעזרה אינו חייב כלום. וכתב הראב"ד למי שעבר ואכל. אמר אברהם לספק מעילה עכ"ל. נראה דהיינו לומר שאם הוא חטאת או שלמים אינו חייב עליהן קרבן מעילה שהרי הם מותרים לזרים ואם הוא עולה חייב קרבן מעילה ומשמע מדקדוק דברי הראב"ד לכאורה דאיברים שנמצאו בעזרה אע"פ שהם בחזקת עולה אין חייבין עליהן קרבן מעילה ודאית אלא קרבן ספק מעילה אבל א"א לומר כן משום דבפ"ד דכריתות תנא קמא סבר דאין חייב על ספק מעילות אשם תלוי עכ"ל הכ"מ. וקצת איכא למידק עדיין לשיטת הרמב"ם מאי נ"מ בהא דתנן חתיכות חטאת כלומר חטאת ודאי. הלא אפילו אם ספיקו שמא עולה שמא חטאת נמי אינו מביא קרבן מעילות כדקי"ל דאין מביאין ספק קרבן מעילות. דהיינו כחכמים דפליגי על ר' עקיבא בריש פ"ה דכריתות כ"ב ע"א. וכ"כ הרמב"ם בפ"ט מהל' שגגות ופ"א מהל'

מעילה דאם נסתפק לו אם מעל אם לא מעל אינו מביא אשם תלוי. וגם ההודעה שמסר התנא שזה חטאת וזה שלמים. לא נ"מ מידי דבשניהם אין בהם דין קרבן מעילה להכי הוכיח הר"ר אלחנן לפרש דאע"ג דתנא זה וזה תעובר צורתו ויוצא לבית השריפה. אפ"ה הודיע ומסר התנא כל אלו סמנין בין עולה לחטאת דנ"מ טובא לענין אם נתכבד העזרה ונבדק מאתמול שלא נשתייר שום בשר בעזרה והיום נמצא בשר בעזרה שהרי עכשיו ליכא למיחש שמא לנו ולפיכך אם מצאו איברים מקריבין לשם עולה ואם מצא חתיכות יאכל בקדושת חטאת ליום ולילה. ובירושלים [דאע"ג דשוקי ירושלים עשוין להתכבד בכל יום כדאיתא בפסחים ז' ע"א ובגמ' כ"ו ע"א אפ"ה חיישינן שמא היום נאבד בשר שהיה מונח בבית בעליו עד עכשיו ועבר זמנו. וזה מוכרח במובן לדעת הרמב"ם] שלמים. ואע"ג דבאכילה אסורה דשמא עבר זמנו. נ"מ לענין אם נמצא הבשר והוא עודנו חם. או בית השחיטה עדיין רותח היא וא"כ ברור שהיום נשחט מותר לאכול אותו בשר הנמצא כל זמן אכילת שלמים לשני ימים ולילה אחת ולא יותר. ומעתה לאותו נפקותא דהודיע התנא מוכרח דהיסח הדעת לא פסלה. וסייעתא לדעת הר"י ולא ניחוש להר"ר אלחנן לומר כמו שהעתיק הכ"מ בשם פי' הרמב"ם במשנה דלענין חיוב נפקא מיניה ומשמעות פשוטי הדברים [וזולת פי' הראב"ד] עולים לענין חיוב ופטור המלקות קאמר. אכן אי אפשר לומר הכי לפי מה דקי"ל דאין לוקין על התראת ספק. וגדולה מזו לשיטת הרמב"ם בסוף הל' כלאים ופ"ט דין י"ב מהלכות טומאות דכל ספק דאורייתא מן התורה מותר. א"כ אם אכל פשיטא דאין לחייבו מלקות. והשתא שפיר י"ל דס"ל להר"ר אלחנן כדעת הרמב"ם וסייעתו דספק דאורייתא מותר מן התורה ולא מצינו נפקותא במאי דתנן איברים עולות חתיכות חטאת שלא בגוונא דאם יודע בבירור שלא לנו ולא עבר זמנו מותר להקריבו לשום עולה והכל כדאמרן. עוד רציתי לומר ע"פ הסוגיא דפסחים ל"ד ע"א דריש לקיש אמר היסח הדעת פסול הגוף הוא שאם יבא אליהו ויטהרנה אין שומעין לו איתיביה ר' יוחנן לר"ל ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אומר לול קטן היה וכו' אי אמרת בשלמא פסול טומאה הוי משום הכי בעי עיבור צורה שמא יבא אלי' ויטהרנה אלא אי אמרת פסול הגוף למה לי עיבור צורה [והתנן צ"ל] והתניא [והיא תוספתא'] זה הכלל וכו' אמר ליה האי תנא תנא דבי רבה ב"א הוא דאמר אפילו פיגול טעון עיבור צורה וכו'. והשתא לר"ל קשיא ממשנה דשקלים נמצא איברים עולות וכו' זה וזה טעון עיבור צורה וכו' למה לי עיבור צורה דהא נפסל מכח היסח הדעת א"ו דבאבד לא שייך פסול היסח הדעת. והוי שפיר סעד להר"י. אכן אם לזה כיון הר"ר אלחנן א"כ העיקר חסר ולא עוד דמה דנקט בלשונו ומשמע שעולה נקריבה וחטאת תאכל אין להם מובן

עדיין וגם שפיר איכא למידחי דאין ראיה מזה דהא י"ל דר"ל מוקמי המשנה דשקלים ג"כ כתנא דבי רבה ב"א דאפי' פיגול טעון עיבור צורה וגם ר' יוחנן דלא הקשה רק מברייתא דר"י בנו של ריב"ב [ולא כמו שמצינו במסורת הש"ס מדות'. דליתא במדות לול קטן אלא התם תנן רבובה. ועוד עיקרא דמילתא דמותיב מיניה היינו ממה דתניא תעובר צורתן ויוצאין לבית השריפה. וכל זה ליתא במשנה במדות] ולא קא מותיב ממשנה דשקלים. נמי אין ראיה די"ל דעדיפא ליה לפרוך מברייתא דבמשנה שקלים הוי מצי ר"ל לתרוצי דבאבד אין שייך פיסול דהיסח הדעת אבל מ"מ לפום קושטא דמילתא איכא הוכחה ברורה להחליט חלוק זה ממשנה דשקלים אפי' לר"ל דאיהו מוקמי משנה דשקלים כתני דבי רבה ב"א. ופשיטא לשיטת ר' יוחנן דאין ראיה ודברים האלו מוכרחים לומר כדי שלא יפלא לפי' הר"ב דטעם משום היסח הדעת במשנה דשקלים. א"כ קשיא לר"ל דלמה לי עיבור צורה. וגם לר' יוחנן דלא קמותיב ממתני' אלא כדאמרן. מיהו אי קשיא ליה בפי' הר"ב משום היסח הדעת וא"כ ע"כ דלא ס"ל כהר"י דבאבד אין שייך פסול היסח הדעת אלא ס"ל להר"ב דאין לחלק. והיאך מצי הר"ב לפרש משנה דשקלים לקמן פ"ח מ"ג סכין שנמצא בארבעה עשר שוחט בה מיד וכו' הלא נפסל בהיסח הדעת כמו שהקשה הר"ר אלי' בתוס' דחגיגה הנ"ל ליפסול האי סכין בהיסח הדעת וע"ז תי' הר"י דלא שייך היסח הדעת לפסול היכי שאין בידו כגון שאבד ע"ש. אבל לפי' הר"ב נשארה הקושיא ממתני' דסכין היאך שוחט בה מיד לפסול האי סכין בהיסח הדעת וצ"ע. והוי יודע דבירושלמי הכי איתא בשר שנמצא כו' ר' אלעזר בשם ר' הושעיה היסח הדעת טעון עיבור צורה אמר ר' הושעיה מתני' אמרה כן תעובר צורתה ויצא לבית השריפה אמר ר' יוסי ויאות לאוכלה אין את יכול שמא נתקלקלה צורתו לפום כן צריך מימר תעובר צורתו ויצא לבית השריפה ע"כ. ופי' רא"פ מתני' אמרה כן כי כל דבר שאסור באכילה תעובר צורתו והכי נמי היסח הדעת שאסור באכילה דילמא נטמא טעון עיבור צורה. ויאות ושפיר הוא וכו' ע"ש. מיהו הגאון בעל קרבן העדה פי' בזה"ל ויאות בתמי' וכו' שפיר קאמרת דילמא במתני' אין הטעם משום היסח הדעת דכל שהוא בעזרה לא מיקרי היסח הדעת דליכא למיחש לשום טומאה והכא היינו טעמא דפסול שמא כבר נתעברה צורתו לפיכך טעון עיבור צורה ודאי אבל כל שנפסל בהיסח הדעת בודאי אפילו עיבור צורה אין צריך עכ"ל. ולא ירדתי לסוף דעת הגאון [המפרש בזה נגד פי' רא"פ] דנהי דבעזרה איכא למימר דל"ש היסח הדעת דלא מצוי שם שום טומאה. מ"מ ממה דתנן נמי ובירושלים ותני נמי דטעון עיבור צורה אע"ג דבירושלים ודאי שייך היסח הדעת

ולמה טעון עיבור צורה אלא ודאי דגם היסח הדעת טעון עיבור צורה. עכ"פ תראה שפי' הרמב"ם וגם פי' הר"ב זכרוה בירושלמי ולא הערו נושאי כלים בזה והוא פלא:

פרק ח

משנה ה

רשב"ג אומר משום ר"ש בן הסגן כו' ע"ש. בחולין צ' ע"ב ובתמיד כ"ט ע"א ליתא מילת בן אלא ר"ש הסגן: סליק מסכת שקלים